

Bibelstudie til *Salme 103: Gud er barmhjertig*

Salme 103 læses

Begynd med at bede og læse bibelteksten højt

Kort intro

Salme 103 indleder med en invitation til lovsang og sammenfletter lovsangen med dybe indsigter om, hvem Gud er og hvad Han gør for sit folk. Det er ikke kun en følelsesladet salme; det er en systematisk udfoldelse af Guds karakter med fokus på at beskrive ham, som *barmhjertig* – med et gammelt udtryk: vores *forløser*.

Salme 103 minder os om Guds historie med sit folk, Israel, den peger tydeligt frem mod Jesus, og den taler ind i vores eget møde med Guds tilgivelse og fornyelse.

Inden I går videre, så begyndt med at tale om følgende spørgsmål:

Spørgsmål: *hvad forbinder I med ordet "barmhjertighed"? Hvad karakteriserer en barmhjertig person?*

Refleksion over salmen i afsnit

Salme 103 kan opdeles i tre afsnit. Læs hvert afsnit og arbejd med teksten i tre tempi.

v.1-2: Opfordring til at lovprise Gud med hele vores væren og at huske hvad han har gjort.

Salmeskriverens indskydelse når han tænker på Gud er at rette sit fokus mod Gud, huske og prise ham.

Spørgsmål: *Hvad har du at være taknemmelig for, som kan lede dig til at lovprise Gud i lovprisning?*

Spørgsmål: *Hvad er din instinktive indskydelse, når du fokuserer på Gud?*

Fx:

- *At lovprise?*
- *At takke?*
- *At være stille?*
- *At vende sig mod ham?*
- *At dele noget han har gjort i dit liv med andre?*
- *At bede for en du tænker på?*
- *At klage og sørge?*
- *At gøre sig hård og uvillig?*
- *At blive i tvivl?*
- *At blive bange?*

v.3-18: Begrundelse: Hvem er Gud og hvad gør han?

Disse vers er salmens hoveddel. Her giver salmeskriveren sine grunde til at lovprise Gud, ved at genfortælle hvad Gud gør og hvem Gud er.



Læs versene og tal om følgende:

- Hvad gentages?
- Hvilke ord om Gud træder tydeligt frem for jer?
- Hvad bevæger sig fra individ → fællesskab → skaberværk?
- Hvad er kontrasterne i teksten?

Salmedigteren begrundet hvorfor vi skal lovprise Gud med hvad han har erfaret. Lovpris, fordi han:

- tilgiver skyld (v3)
- helbreder (v3)
- forløser fra dødens virkelighed (v4)
- kroner med nåde og barmhjertighed (#4)
- forsørger (v5)
- gør det rigtige mod de udsatte (v6)
- giver os sine bud og viser os den rette livsvej (v7)
- er barmhjertig og nådig, sen til vrede og rig på troskab (v8-12)
- er en far for os (#13-14)
- husker vores skrøbelighed (#15-16)
- elsker os med pagtstro kærlighed (#17-18)

Spørgsmål: *Hvilke af disse karaktertræk og handlinger lægger du særligt mærke til ved Gud i dag?*

v19-22: Afsluttende kald til lovprisning til hele skaberværket

På baggrund af hvem Gud er, hvad han har gjort, så slutter salmedigteren med at opfordre, men denne gang kalder han på hele skaberværkets lovprisning, både mennesker, dyr, natur og de åndelige skabninger.

Spørgsmål: *Hvordan tænker du at resten af skaberværket er med til at prise Gud? Hvordan tænker du at vi som mennesker kan lovprise ham?*



5 nedslag i vers 3-18:

I kan vælge at fordybe jer i et eller flere af følgende aspekter ved Guds karakter og handlinger.

1. Tilgiver og helbreder (v.3): *“Han tilgiver al din skyld og helbreder alle dine sygdomme...”*

Salmeskriverens første grund til at prise Gud er at han tilgiver og helbreder. Ikke delvist. Ikke modvilligt. Ikke langsomt. Guds første bevægelse mod mennesket er at vise nåde.

Tilgivelsen står først, fordi alt andet afhænger af den. Uden tilgivelse ingen relation. Uden relation ingen heling. Som Desmond Tutu sagde: Ingen fremtid uden tilgivelse.

Helbredelse følger lige efter tilgivelse. Det hebraiske udtryk skelner ikke mellem fysisk og eksistentiel heling; både fysisk og åndelig heling er væsentlig for Gud. Det handler ikke kun om krop, men om helhed.

Gud er skaberen som ønsker at genoprette sit skaberværk, Gud er den omsorgsfulde læge. Han nøjes ikke med at erklære os uskyldige – han vil gøre os hele.

Spørgsmål: Er det en væsentlig del af dit eget gudsbillede, at Gud tilgiver dig? Og hvordan påvirker det dit selvbillede? Har du tro for at Gud vil helbrede dig fysisk og i åndelig forstand??

2. Forsørger (v.5): *“Han mætter dit liv med gode gaver, du bliver ung igen som en ørn.”*

Salmedigteren oplever at Gud sørger for hans behov, så han får styrke og igen kan komme helt op at flyve.

Ordet “mætte” (*‘sava’*) er udtrykket for “fylde til overflod”, som et glas hvor man hælder op til vandet går over kanten. Det handler altså ikke om kun lige at få nok til at overleve, men om at Gud vil sørge for et fyldt liv, jf. at Jesus siger: *“jeg er kommet, for at de skal have liv og liv i overflod”*. (Joh 10,10)

Spørgsmål: Hvordan oplever du at Gud er din forsørger? Hvor søger du først hjælp til få dine behov stillet?

3. Guds selvbillede (v.8-12): *“Herren er barmhjertig og nådig, sen til vrede og rig på troskab.”*

Her citerer salmedigteren Guds selvåbenbaring fra 2. Mosebog 34. Salmen forklarer de karaktertræk som Gud besidder. Han skal kendes først og fremmest på følgende fire ord fra vers 8 og som salmedigteren så beskriver i de følgende vers.

- *‘Raḥum’* (barmhjertig) – et ord som udtrykker en moderlig, inderlig medfølelse.
- *‘Ḥannun’* (nådig) – et ord som bruges om den ufortjente gave.
- *‘Erekh appayim* (sen til vrede) – ordret: lange næsebor – lang tid om at blive vred og dømme.
- *‘Rav hesed’* (rig på pagtstro kærlighed) – ord for overstrømmende loyalitet

v9-12 beskriver så hvordan Gud som barmhjertig, nådefuld, tålmodig og trofast betyder konkret:

- At hans vrede og anklage ikke fortsætter (v9)
- At han ikke gengælder os efter fortjeneste (v10)
- At han tilgiver os og fjerner os fra konsekvensen af vores forkerte handlinger og livsvalg (v11-12).

Spørgsmål: Hvis du skulle beskrive dit gudsbillede med fire ord, hvilke ville det så være?



4. Faderlig omsorg (v13): "Som en far er barmhjertig mod sine børn..."

Salmedigteren beskriver Gud med et relationelt billede: vores far, der ikke vurderer os eller behandler os som fortjent. Han ser på os som sine børn og behandler os barmhjertigt (udsagnsordet *'riham'*).

En lille note hertil er, at dette ord er af samme rod som tillægsordet *'raham'*, som optrådte i Guds selvbeskrivelse i vers 8 og oversættes med: Gud er barmhjertig. Her er der tale om et verbum, altså at Gud *viser* barmhjertighed i betydningen, faderlig omsorg med os som sine børn. Vers 8: Gud er *'raham'* og Gud viser *'riham'*. Samme rod. Forskellig grammatisk form. Samme grundbetydning. Der er overensstemmelse mellem hvad Gud er og hvad Gud gør.

Billedet peger på at Gud sætter relation før præstation. Den gode forælder lader ikke barnets mangler definere barnets værdi. Tværtimod vækker svagheden omsorg. Når salmedigteren skriver i vers 14, at Gud "*husker, at vi er støv*", betyder det ikke, at han nedvurderer os, men at han tager højde for vores skrøbelighed. Han kender vores begrænsninger. Han ved, hvor vi kommer fra.

Det er et opgør med forestillingen om Gud som primært vurderende. Her er han beskrevet som en nærværende far, der lader relationen bære alt.

Spørgsmål *Hvor mærker du din skrøbelighed lige nu? Ikke teologisk, men eksistentielt. Stress? Skyld? Sygdom? Vrede? Forældreskab? Kropslig træthed? Frygt?*

Spørgsmål: *Når du fejler eller mærker din skrøbelighed, forestiller du dig da en vurderende Gud eller en far, der møder dig med barmhjertighed?*

Spørgsmål: Hvis Gud er sådan en far — hvad betyder det for din indre dialog? Hvad ændrer det fx. Ved selvførdømmelse, perfektionisme eller frygt for at fejle?

5. Pagtstro kærlighed (v17-18): "Men Herrens troskab varer fra evighed til evighed..."

Her modstiller salmedigteren menneskets forgængelighed med Guds evighed. "*Mennesket er som græs ... men Herrens troskab varer fra evighed til evighed.*" Kontrasten er skarp: Vi er timelige. Gud er evig.

Ordet om Gud der bruges er *'hesed'*: troskab, eller bedre oversat: pagts-kærlighed. Dette er et helt centralt ord, der beskriver Guds kærlighed til os. Det er nemlig ikke en spontan følelse. Det er en forpligtet, loyal, trofast kærlighed, der binder i hans løfter og karakter og som udmønter sig i hans handlinger. Det betyder, at Guds kærlighed ikke svinger med vores præstation eller med hans humør.

Når salmedigteren skriver, at hans *'hesed'* varer "fra evighed til evighed", betyder det at Gud holder fast. Han opgiver ikke sin aftale, men forbliver tro, også når vi ikke gør. At denne kærlighed gives til dem, der "frygter ham", betyder ikke perfektion – men relationel loyalitet. Det handler om at leve vendt mod Gud i tillid og respekt. Her kulminerer salmen: Ikke bare i, hvad Gud gør – men i hvem han er over tid.

Spørgsmål: *Er Guds kærlighed noget der skal fortjenes eller binder den i hans væsen og pagt?*

Spørgsmål: *Er dit gudsbillede præget af Guds stabile, pagtstro kærlighed – hans barmhjertighed?*

Udsagn: "Det gudsbillede du lever med, former den person du bliver" – *hvad vil kendetegne troslivet for det menneske der tror at Gud er barmhjertig og det menneske der tror at Guds kærlighed skal fortjenes?*



Jesus, den barmhjertige Gud

Salme 103 beskriver Gud som barmhjertig *'hesed'* – overstrømmende i pagtstro kærlighed. Men i Det Nye Testamente møder vi ikke blot en beskrivelse af *'hesed'*. Vi møder den i en person.

I evangelierne bruges igen og igen det græske ord: *'splanchnizomai'* – “at få ondt i maven” af omsorg, altså en virkelig kropslig medfølelse.

Ordet svarer i indhold til det hebraiske *'raham'* og *'riham'*. Det beskriver ikke overfladisk sympati – men en indre bevægelse, der fører til handling.

Jesus:

- fik 'medlidenhed' med menneskene, for de var som får uden hyrde (Matt 9,36)
- fik 'medlidenhed' med skaren" og mættede dem (Matt 14,14)
- fik 'medlidenhed'" og rørte den spedalske (Mark 1,41)
- fik 'medlidenhed' med enkens søn i Nain og oprejste ham (Luk 7,13)

Hver gang er bevægelsen den samme: Han ser. Han bevæges. Han handler. Det er Salme 103 eksemplificeret. Jesus taler ikke bare om Guds barmhjertighed. Han er Guds barmhjertighed.

Korset – Guds pagtskærlighed, *'hesed'*, fuldendt

Salme 103 siger: “Han gengælder os ikke efter vore synder.” (v10)
“Så langt som øst er fra vest, fjerner han vore overtrædelser fra os.” (v12)

Spørgsmålet er: Hvordan? I evangeliet ser vi svaret. På korset bærer Jesus det, vi skulle have båret. Han tager konsekvensen af det, Gud ikke gengælder os med. *'Hesed'* er ikke sentimental kærlighed. Det er pagtstro kærlighed, der holder løftet – selv når det koster. Og det kostede Gud alt. Korset er det ultimative udtryk for *'rav hesed'*: Gud holder fast i sin pagt ved selv at bære omkostningen for vores brud.

Her bliver Salme 103 ikke bare poesi. Den bliver frelseshistorie.

Spørgsmål: *Hvordan vil du beskrive Jesus ud fra de bibelhistorier du kan huske om ham?*

Afslutning

Afslut aftenen med at bede sammen – eventuelt synge sammen, hvis I vil.

- Begynd at bede lovprisningsbønner for ting I er taknemmelige for at Gud gør for jer.
- Fortsæt med at bede bønner, som beskriver karaktertræk I værdsætter ved Gud.
- Bed til sidst for hinanden – inddrag det som de andre har delt, særligt for dem der er udfordret.

